

אחרי מות קדושים תשפ"ג

תהלתו בקהל הסודים

דברי תורה, סיפורים ומשלים מאת המנהל הר"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

גליון תס"ד

אדם למקום. וזהו שאמר הכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם אבל יש תנאי שתטהרו את עצמכם מכל חטאותיכם בין אדם לחבירו ואז לפני ה' תטהרו ואז יכופר עליכם גם בין אדם למקום. (פרי חדש)

כי ביום הזה יכפר עליכם
יש להבין ממה נפשך, אם עושה תשובה או כל השנה יכופר לו, ואם לא עשה תשובה או גם יו"כ אינו מכפר. וי"ל שיש עוונות שאין דוברים לאדם וכמ"ש על חטא ש"ל בידועים ובלא יודעים, וזה רק יכופר ביו"כ ולא כל השנה, כי אם לא יודע על עבירה שעשה או אינו מתודה ואינו מבקש כפרה, כמ"ש את הגלויים לנו ואת שאינו גלויים לנו על הכל יו"כ מכפר משא"כ כל השנה. (זרע קודש)

למען יביאו בני' את זבחייהם אשר הם זוכיחים על פני השדה והביאום לה' פתח אהל מועד.
ולא יבחנו עוד את זבחייהם לשעירים וכו'.

ואליהם תאמר איש איש יעלה עולה או זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאנו ונכרת האיש ההוא מעמיו.

יש לדייק, מה הלשון 'ואליהם תאמר', ולא אמר 'דבר אל בני ישראל' כדרכו בכל התורה. וגם נראה כפל הלשון, הנה התורה לא גילתה טעמי המצוות כי בשני מקומות גילתה התורה הטעם ונכשלו בו גדולי הדור, ואילו היו אומרים לכל בני' הטעם של מצוה זו שלא יבחנו לשעירים שעל פני השדה היו כאלה שאומרים אנו נובח על פני השדה ולא נכון אל השעירים אלא לה' ולכן להם אל תאמר הטעם אלא בקיצור שמי ששוחט בחוץ חייב כרת. (דברי שאול)

קדושים תהיו
הובא ברש"י הק', 'פרשה זו בהקהל נאמר. הרמב"ן פירש קדש עצמן כמותר לך להתרחק מעוה"ו אך צריך לדעת שגם בקצה השני לא טוב וכתב בספר יוסיפון, שהיו בבית שני, אנשים שהיו שוכנים

ביערים בהתבודדות ואכלו מבשר על פני השדה, והיו נזירים מכל עניני העולם, אבל חכמי ישראל לא נהו דעתם בהם כלל כי העובד ה' צריך שיהיו עסקיו נוח לשמים ולבריות מבלי שיפריע דרכי ישוב העולם לכן צריך להתנהג באופן שיהי תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם ולכן כתב רש"י 'פרשה זו בהקהל נאמר', באופן שיהי כך ששיך לכל הקהל אבל אם יבחרו לו דרך שאינו מתאים לכל אחד אין דרך חכמים נוחה מהו. (תפארת יונתן)

ובקצרכם וכו' לא תכלה פאת שדך
קשה, שהתחיל לשון רבים ועבר ללשון יחיד. ונראה, דהנה חלקו של העני נמצא אצל העשיר והרי הוא שותף עמו בשדה ואם אין לבבו שלם לתת לעני כי חושב שהוא עמל בו לבדו ולמה יתן לעני, כתבה התורה לא תכלה פאת 'שדך', שלא תחשוב שזה

איש אמו ואביו תיראו ומלשון ראייה ובכך תזכו להיות קדושים. (אורה"ח הק')

לא תלין פעולת שכיר
איתא במדרש כל מה שישיראל אוכלים בעוה"ז הוא מכח האמונה. והנה בקדושין לט איתא, 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא'. והקשו, הרי ח"ו עובר על לא תלין. אלא דאיתא שאם שוכר פועלים ע"י שליח אין איסור לא תלין, והמצוות נתנו ע"י משה רבינו השליח. אבל 'אנכי' ולא יהי' לך' שמענו מפי הגבורה עצמו וע"כ זה מוכרח לשלם בעוה"ז כדי לא לעבור על לא תלין. ובה נתפרש יפה המדרש, כל מה שישיראל אוכלים בעוה"ז הוא מכח האמונה מה ששמענו מפי ה' אנכי ולא יהי' לך. (מדרש יונתן)

ויש להוסיף רמז על הפסוק 'טובים השניים מן האחד', דהיינו 'אנכי' ולא יהי' לך' שזה ניתן מן האחד יחיד ומיוחד, וע"ז מקבלים שכר בעוה"ז. (הגיון ליבי)

משל ומשל

אזי סימן וראיה שהצדק עמדי ואקח אותה מן הדין. בלית ברירה הסכים השכן להצעה, ואמנם עד מהרה הוברר שמקומו של הבהמה היה בחצר הקודמת והיא מיהרה אל מקומה הראשון שאליו היתה רגילה מימי קדם. והנמשל מובן, ישראל עם קדושים אהבים את התורה ומצוותיה, אלא שהם דחופים וסחופים מעמל הפרנסה הרובצת עליהם בכל ימות השבוע, לכן במשך ימות השבוע כמעט ואין זמנם בידם לעסוק בלימוד התורה הקדושה, אולם מקומם האמיתי אינו בתוככי החומריות, נפשם עורגת ומבקשת להגיע אל ה' ולטעום מתענוג הרוחני של התוה"ק.

כאשר בא שבת בא מנוחה נפתחה הדלת בפניהם וישראל עם קדושים ממהירים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות כדי ללמוד תורה ולמלא את נפשם השוקקה בתורת ה', אזי הוברר הדבר למפרע שהם אינם שייכים לעולם התוהו של החומריות. והוא הדבר אשר אמר הכתוב "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם". והנכם חלק אלוהי ממעל, והראיה הוא "את שבתותי תשמורו" שאע"פ שבימות החול לא ניכר עליכם הקדושה, מ"מ בשבת קודש כשאין דאגת הפרנסה מכרסמת בליבו יוכל כל אחד להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה.

אחרי מות שני בני אהרן וימותו
לכאורה יש כאן כפל לשון מות וימותו. וי"ל שכתב רש"י ר"פ משפטים עה"פ 'ויחזו את א' ויאכלו וישתו', שאז כבר נגזרה גזירה מיתת על שני בני אהרן רק הקב"ה לא רצה לערוב השמחה של מתן תורה ולכן נדחה מיתתם עד א' בניסן. וא"כ אחרי מות - אחרי שנגזר עליהם מות במתן תורה - וימותו עכשיו בפועל. (אמרי שפר)

יכפר עליכם לטהר אתכם
לכאורה זה כפל לשון כי אם יש להם כפרה אזי יש להם טהרה, ונראה דיוה"כ מכפר רק על עבירות שבין אדם למקום אבל על עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו, ואם לא רוצה לפייס את חבירו אז גם לא נמחל לו על עבירות שבין

קדושים תהיו איש אמו ואביו תיראו
יש לעיין, מה ענין סמיכות 'מורא אב' למצות 'קדושים תהיו'. ואפשר לומר בדרך מליצה, כי ישנה מציאות המצויה אצל בני הנעורים שהבן מתלהב בלהט נעורים לנהוג בכל מיני גינונים של התקדשות והשתוקקות להתעלות במעלות התורה והיראה, וכאשר האב מנסה להניע את בנו ממנהגיו כי יודע שבנו עדיין לא הגיע לרמה גבוהה כזאת חושב הבן בלבו שאביו אינו מבין לרוחו ושאיפתו ומחמת כן נוטה לזלזל בדברי אביו. לכן באה התורה הקדושה להזהיר 'קדושים תהיו', הנכם מצווים להיות קדושים ולפרוש מעבירה, אבל גם אז כשאתם עוסקים בהתקדשות ובהתעלות 'אמו ואביו תיראו', הוי זהירים לירא מאביכם ואמכם ולכבדם ולא לזלזל ח"ו בציונים מפני רצונכם להתקדש, ודעו נא נערי חמד מבקשי ה', שירא שמים יוצא ידי שניהם מיד גם מתעלה במעלות ההתקדשות וגם מכבד וירא את אביו ואמו כדת של תורה (מחשבת הלוי זצ"ל)

עו"ל בדרך מליצה
שהפסוק מבטיח כאן לאיש ישראל הבטחה ועצה טובה איך להצליח בחינוך ילדיו על ברכי התורה והקדושה, קדושים תהיו, כאשר אתם תהיו קדושים וכל מעשיכם יהיו בהתקדשות והתעלות כראוי למי שעוסק בתורה ועבודת ה', אז תזכו שאיש אמו ואביו 'תיראו' - מלשון ראייה, שהבנים יביטו אחריכם בכבוד ובמורא וישתוקקו להיות כמותכם קרובים אל ה' ולעבודתו. (שם)

קדושים תהיו וכו' ואת שבתותי תשמורו
טיפות זיעה נטפו מעל פני המיוגעות של הכפרי כאשר עבד בתוך שדהו בחריש וכשבהמתו עוזרת לו בעבודתו הקשה בחרישת הקרקע וכך זכה לבסוף לראות ברכה בעמלו ולכלכל את ביתו על מי מנוחות. ביום בהיר אחד נאבדה בהמתו ממנו וכל החיפושים אחריה עלו בתוהו, הכפרי הסתובב לו עטוף ביגון קודר ואובד עצות כי נשבר מטה לחמו ומי יעזור לו בכל עבודתו בשדה, להביא טרף לביתו. כעבור זמן מה גילה הכפרי לתדהמתו שבהמתו נמצאת בחצר חבירו, תיכף ומיד קפץ לשם בכדי לקחת את שלו ולהביאה לתוך שדהו, כראות השכן את מעשהו צעק עליו: גנב, האך אתה מעזי ליכנס לתוך חצר חבירך שלא ברשות ולגנוב משם את בהמתו...

הלה השיב לו כי בהמה זו שלו היתה ונאבדה ממנה ורק עכשיו הבחין שהיא נמצאת בתוך שדה זו, על כן רוצה הוא להחזיר את אבידתו, השכן התכחש ואמר: לא דובים ולא יער, בהמה זו שלי היתה מימים ימימה. הכפרי שהיה בטוח בטענתו, הציע לשכנו לערוך נסיון מי הצודק, ופנה ואמר לו: הבה נפתח את שער החצר, והיה אם הבהמה היא אמנם של בעל החצר שבה היא נמצאת עתה, הרי בוודאי שהיא תשאיר במקומה, אך אם אכן היא תמחר לצאת ותלך לחצרי שאליו היא הורגלה זה זמן רב,

קדושים תהיו - איש אמו ואביו תיראו
יש ליתן טעם סמיכות מצות 'קדושים תהיו' ל'מורא אב ואם'. כי ירמוז בזה גדר לעריות כמ"ש ביוסף שתוקפו יצרו וראה דמות אביו בחלון ופרש מעבירה כי דיוקן של אביו שנראה לו בחלון הגביר בו כח הקדושה ומנע אותו מבוא אל התיעוב וזה נרמז כאן

קדושים תהיו - איש אמו ואביו תיראו
יש ליתן טעם סמיכות מצות 'קדושים תהיו' ל'מורא אב ואם'. כי ירמוז בזה גדר לעריות כמ"ש ביוסף שתוקפו יצרו וראה דמות אביו בחלון ופרש מעבירה כי דיוקן של אביו שנראה לו בחלון הגביר בו כח הקדושה ומנע אותו מבוא אל התיעוב וזה נרמז כאן

ש'דך' לבד, אלא דע שהוא שותף עמך וחלקו נמצא אצלך.

לא תבין ולא תטור וכו' ואהבת לרעך כמוך
הקשר בין שני דברים אלו. דאמרו חז"ל ביומא כב: 'תלמיד חכם צריך להיות נוקם ונוטר כנחש'. ולמה דימו לנחש, כי כמו הנחש שהוא נושך אין לו שום הנאה בזה כי הכל בפיו כעפר, כן הת"ח צריך לבדוק עצמו אם כשהוא נוקם ונוטר באיש שביזה אותו - אם אין לו שום הנאה צדדית בעקיפין מזה שנוקם בחבירו, אבל בשביל חבירך אתה יכול לנקום בשבילו ולתבוע עלבונו, וזה ההמשך 'ואהבת לרעך כמוך'. (שם)

הוכח תוכיח וכו' ולא תשא עליו חטא
להבין הקשר בין ב' הדברים. יש לומר, הדנה ידוע כי כתבו הספה"ק כי אם אחד רואה בחבירו דבר עבירה, זה סמנו לו שזרמים לו מן השמים שגם הוא לקוי באותו חטא. ואמרו, שאחד מתלמידי הבעש"ט ראה פעם חילול שבת וידע בעצמו שאין בו מעבירה זו ולמה הראו לו מעשה זה, ופשפש בקרבו והגיע למסקנה ששמע פעם ביולותא של ת"ח ולא מיחה, והיות שכתוב בזה"ק ש"ח אירי שבת ע"כ פגם בחילול ובזיון השבת וע"כ הראו לו מן השמים שאחד מחלל שבת. וזהו 'הוכח תוכיח את עמיתך', אבל אל תתלה את החסרון רק בו אלא תבין שגם אתה יש בקרבך מעבירה הדומה לזו.

טעם איסור צמר ופשתים יחדיו
אמרו רבותינו בעה"ת לפי שהפרכת נעשה משש פשתן ומצמר יחדיו ולא רצה הקב"ה שיעשו בני דוגמת הפרכת לעצמם כמו שנאמר לאדם לעשות קטורת הנעשה לשמים וכן אמרו חז"ל לא יעשה אדם תבנית היכל ותבנית אולם של ביהמ"ק.

ובס' שבט מוסר כתב הטעם שאמרו חז"ל שכלל עשב או עץ יש לו מלאך מיוחד שאומר לו גדל וזה המערב ב' מינים מערב הממשלות נגד רצון ה' שנתן לכל אחד ממשלה לעצמו.

ובס' העמק דבר מהנצי"ב כתב הטעם שבערבם יחד מבטל ומשחית כח הצמר שהיה בטבעו כח צמר לחוד וכח פשתן לחוד והראי לדבר שאם יקשור אדם חוט שעטנו על חוט הטלפון יפסק המשכת הדיבור למרחוק.

והמהרש"ם בס' תכלת מרדכי כתב שחכמי הטבע חידשו שיש אבן טובה אחת שהאדם החולה יחזיק בו ויאמר החולה בעצמו מה תהי רפואתו אבל אם יש על החולה חוט שעטנו יתבטל כח האבן ההיא ולא יועיל לחולה כלום.

וכבר אמר בספר הריקנאטי דף סד שהלובש שעטנו אפילו שעה אחת אין תפילתו נשמעת מ' יום.

מעשה בחייט יהודי
שלא היה זהיר באיסור שעטנו והכשיל אנשים רבים ואחר מותו מצאו אותו שיעצא מקברו ומוטל מת באמצע בית החיים ושוב קברוהו עמוק יותר ובאה חיה והוציאה מקברו ושוב קברו אותו ולמחרת שוב מצאו אותו בחוץ והלכו וספרו לרב העיר ובא לשם והתפלל שיאמר המת בעצמו מה זאת שאין האדמה רוצה לקבל אותו ופתח פיו ואמר כי מגיע לו עונש על שהכשיל בני ישראל בבגדי כלאים ומאחר שהארץ הוא מלבוש האדם לאחר מותו לכן מדה כנגד מדה לא רוצה לקבל אותו והתפללו עליו שם שיקבל הארץ אותו וישאירו דינו לעוה"ב.

איסור בישול בשר בחלב
רבי יהונתן אייבשיץ היה נוהג לקרוא בביה"כ בספר מאחד מאומות העולם מעניני טבע שהטביע הקב"ה בעצים וכתוב שם שהמבשל בשר בחלב ושושך בימי החורף תחת העץ במשך ל' יום ימהר העץ להוציא פירות נאים מאוד טרם בא הזמן ועלה בדעתו הקשר בפסוק ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' א' לא תבשל גדי בחלב אמו שלא תחשוב שלמען מצות בכורים מותר לעשות זה העצה שיהיו פירות יפים קודם הזמן לכן הזהירה תורה שאסור לעשות ע"י בישול בשר בחלב אפי' לצורך מצוה, והתחרט מאד שנכשל במחשבה של דברי תורה במקום אסור וקיבל על עצמו יותר לא לנהוג כך וישב מ' יום בתענית ע"ז. (אפ"ה)

ואהבת לרעך כמוך

איתא בחז"ל את הטפל לרעך מדלא כתיב ואהבת רעך כמוך, וה"למד" משמע הטפל וצריך להבין מהו הטפל לרעך ויש לפרש עפ"י הפסוק (במשלי כו) כמים פנים לפנים כן לב האדם לאדם ויש לדקדק מדוע נקט שלמה ראת הפנים על ידי הסתכלות למים, הרי היה מראה (ראי) שגם שם יכול לראות את פניו והיה ידוע בימי שלמה "מראות הצובאות" ואדרבה בראי יכול לראות עצמו בעמידה ובמים לא יוכל לראות פניו רק אם ירכין את ראשו אל המים אלא ההסבר הוא ששלמה דוקא המשיל אהבת אדם לחבירו לאופן ראות פניו ע"י מים ולא ע"י מראה כדי לרמוז שרק אם יהיה בהכנעה ובשפלות ועונה לפני חבירו אז יוכל לראות שיהיה אהבה ביניהם כמו כשרוצה לראות פניו במים משפיל ראשו למטה אל המים וזה הוא כוונת המדרש ואהבת לרעך כמוך את הטפל לרעך היינו שבא לפרש איך יכול לקיים אהבה בין אדם

קול צהלה ורינה מילא את רחובות העיר הפולנית יאנוב. בנו של רב העיר בא בברית האירוסין עם בתו של רב פלוני המתגורר ברוסיה. גאון אדיר היה הרב דיאנוב, אבל יחד עם זה נודע כבעל עקשנות יתירה. עומד היה תדיר על דעתו, עד שלא היה מסוגל לבטל את דעתו מפני הזולת.

בהגיע יום החתונה, נסעו עם הרב קומץ אנשים מחשובי העיר ונכבדיה, כאשר הרב נוסע במרכבה עם בנו החתן. באמצע הדרך הוצרכו לעצור כדי להתפלל מנחה בסמוך ליער גדול. הרב פסע לתוככי היער העבות, שם נעמד ליד עץ לשפוק צקון שיח לחש קדם רבון עלמין.

לאחר התפילה חזרו כולם אל העגלות, אבל הרב איננו. מספר אנשים נכנסו אל היער לחפשו, אבל אין קול ואין עונה. הרב נעלם ואיננו. בתוך כך עברו מספר עגלות נוספות מכיוון יאנוב, וכאשר שמעו הללו את אשר אירע, אמרו לנוכחים במקום: אל דאגה, הלא הגביר חיים נסע אף הוא במרכבתו אל החתונה, לבטח פגש את הרב ולקחו עמו למקום החתונה.

הדברים היו תמוהים, למה שיעזוב הרב את בנו ויסע עם גביר פלוני. מה גם שהם לא ראו את אותו גביר חולף כאן על פניהם. אולם משום מה נתקבלו הדברים, וכולם למשכיו לנסוע לחתונה. בהגיעם, ראו אמנם כי חיים הגביר נמצא אבל הרב איננו. וחיים, אינו יודע על מה הם סחים, מעולם לא ראה את הרב, ובכלל לא חלף בנסיעתו על יד היער ההוא.

החתונה נערכה מתוך עגמת נפש גדולה, ומיד החלו חיפושים נרחבים אחרי הרב בכל ערי המחוז. אך אין כל ממצאים, הרב נעלם כאילו בלעתו האדמה.

כל אותה עת טעה הרב בתוככי היער, וככל שחפץ לצאת ממנו הסתבך יותר ויותר, עד שנתר ביער ללא מוצא. הצער העביר אותו ממש על דעתו,

לחבירו רק אם ירגיש שהוא טפל לחבירו ועוד יש רמז כי האותיות הנטפלים וסמוכים לתיבת "רעך" הם "שפל" וזהו הטפל לרעך שעל ידי שיראה עצמו טפל לרעך יוכל להיות ביניהם אהבה ואהוה ויקיים מצות ואהבת לרעך כמוך. (כ"ק מהר"ש מבעלזא צ"ל)

ואהבת לרעך כמוך

אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה, יש לפרש מאמר רבי עקיבא לשיטתו, הסובר במסכת בבא מציעא, וחי אחיך עמך, חייך קודמין לחיי חברך, וקשה הרי כתוב בתורה, ואהבת לרעך כמוך, באותו דרגה, ואיך אמר ר"ע חייך קודמין לחיי חברך, ויש לומר שדרשת חז"ל שחייך קודמין מדובר בעניני עוה"ז, אבל בענינים הנצחיים חיי העוה"ב כגון לימוד התורה, צריך ללמד לאחרים אפילו אם על ידי זה יתבטל הוא מלימודו, ולכן אמר ר"ע שהפסיק "ואהבת לרעך כמוך" זה כלל גדול דווקא, "בתורה" שחייב ללמד לאחרים, אבל לגבי עניני עוה"ז אין הכלל הזה שייך אלא אומרים חייך קודמים. (חתם סופר)

השוכן אתם בתוך טומאתם

בתוך תיבת טומאתם, האותיות האמצעיים הם 'אמת' לרמוז שאם אדם מכיר באמת שפלותו המרומז באותיות אמת, היינו מדת אברהם אבינו שאמר ואנכי 'עפר ואפר', ומדת משה רבינו שאמר ונחננו 'מה', ודוד המלך שאמר ואנכי 'תולעת', אזי השכינה שורה ביניהם וחותרו של הקב"ה אמת כמ"ש העוז והעונה לחי עולמים ובמקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו והיינו דאמרי חז"ל אפילו כשהם טמאים שכינה שרויה ביניהם וזה גם מראה על מדת העונה.

(ויגד יעקב)

קדושים תהי' כי קדוש אני

דרשו חז"ל קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושותי למעלה מקדושתכם, יש להבין מה הו"א שאדם יכול להיות קדוש כה' וא"כ למה הדרש הזה, וי"ל כיון שהקב"ה יכול להשרות שכינתו הקדושה

א מעשה א

עד ששכח את חשבון הימים, ושכח אימתי הוא יום שבת קודש, והחליט בדעתו כי יום שישי הוא יום השבת, וקידש את אותו יום.

כעבור שבועות מספר, לאחר תלאות רבות הצליח לצאת מהיער והצליח להגיע לביתו ביאנוב. השמחה היתה גדולה בשבוע הרב, אבל כאשר הגיע יום חמישי בשבוע נהפכה השמחה לצער גדול, שהרי לפי חשבוננו של הרב אין זה יום חמישי, כי אם יום שישי, ערב שבת קודש.

הרב התכונן בדחילו ורחימו לקראת שבת מלכתא, וכאשר ראה כי בני ביתו לא עושים כן, זעק עליהם: הן ערב שבת היום, כיצד זה אינכם מתכוונים כמוני לקבל את פני השבת, הזמן קצר והמלאכה מרובה, הטמינו את החמין, הכינו צרכי שבת, והדליקו את הנר...

אולם, בני ביתו שלא ידעו מה זה אירע לו, נדהמו לשמע דבריו, והשיבו לו: אבינו היקר, טועה הנך טעות חמורה, לא יום שישי היום, כי אם יום חמישי, ולמה זה נתכונן לקראת שבת, הן רק מחר בלילה התקדש שעלינו שבת המלכה.

כאשר הבינו בני המשפחה את אשר אירע לו בעת שהותו ביער, וניסו להעמידו על טעותו, לא נתקבלו הדברים באוזניו, והוא באחת: היום יום שישי, ערב שבת. כך הלך לטבול במקוה, התלבש בבגדי שבת, והלך לבית הכנסת לקבל פני שבת. בני העיר שחקו למשמע תפילת קבלת שבת של רבם, ובראותם כיצד הוא עורך את סעודת השבת, מבלי לעשות מלאכה, תוך שהוא רוגז על בני ביתו שאינם נוהגים כמותו.

אף בהגיע יום שבת קודש, כאשר כל בני העיר שומרים את יום השבת כהלכתו, עמד הרב על דעתו, עשה המלאכה והניח תפילין. אף ברבים מעיר הסביבה ניסו להחזירו מטעותו, אך הוא נשאר בשלו: כולכם טועים בחשבון הימים, ורק אני יודע את חשבונם.

בתוך טמאתם א"כ יכול להיות קדושה וטומאה ביחדיו א"כ יחשוב האדם שיעשה מעשים כאלה וכאלה לכן בא הדרש לומר שזה רק שייך אצל הקב"ה שמשרה שכינתו גם בתוך אלו שנכשלו בעבירות אבל האדם לא יכול להיות אצלו גם קדושה וגם היפך מזה. (רבינו הק' מסטמור)

דבר אל כל עדת בני

כתב ברש"י פרשה זו בהקהל נאמרה מפני שרוב גופי תורה תלוים בה. הנה יש מצוות ששייך רק לכהנים ויש ששייך רק לישראל וא"כ איך יכול אדם לקיים כל תרי"ג מצות, מ"מ איתא בספה"ק שע"י שמקבל עליו ואהבת לרעך כמוך נחשב לו שקיים את כל המצוות ע"י שכל ישראל ערבים זה לזה, וזה נרמז ברש"י שנאמרה פרשה זו בהקהל שע"י שנקבלים יחדיו כאיש אחד בלב אחד נחשב שקיים רוב תורה שתלוי ע"י האחדות.

(רבי אהרן טויסיג שליט"א)

בבעל הטורים הובא סמיכת פסוק זה לפסוק ושמתם את חוקתי לומר לך שהמעוות את המדות המשקלות כאילו עובר על כל המצוות כולם והוא פלא מה חמור זה מכל שאר מצוות וי"ל בדרך רמז עפ"י מאמר חז"ל קידושין מ: לעולם יראה אדם עצמו חציו זכאי וחציו חייב וכאילו כל העולם נמי חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, לפי זה כל אדם צריך להיות לו מאזנים על עצמו ועל כל העולם ובידו להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו אבל צריך להזהר שיהי' מאזני צדק כי לפעמים היצה"ר מטעה אותו על עבירה שזוה מצוה כמ"ש 'הבעש"ט על הגמרא שוחט משום מאי מחייב - משום צובע, שהשאלה היא, למה חייב היצה"ר שהוא שוחט דעלמא הרי הוא עושה תפקידו מה שברא עושה הקב"ה, והתירוץ שהוא חייב משום שהוא צובע את העבירה למצוה וכך נכשל האדם ולכן

אשתו שהיתה עקרת הבית ולכן אמר המדרש שיעקב אמר "עלי" אמר הכתוב.

(פנינים יקרים)

אחרי מות שני בני אהרן

במדרש למה נסמכה מיתת בני אהרן לעבודות יום הכפורים לומר שמיתת צדיקים מכפר כיום הכיפורים, וצריך להבין למאי נפ"מ חידוש זה, הנה אמרו חז"ל: ביום שמת רבי יצאה בת קול ואמרה "כל מי שהיה באשכבתיה דרבי מזומן לחיי עוה"ב", וצריך להבין הרי על כל מצוה יש לו שכר בעוה"ב, וי"ל דהנה לגבי יו"כ יש מחלוקת בין חכמים לרבי אם יו"כ מכפר דוקא למי ששב בתשובה או גם למי שלא שב בתשובה, לפי רבי יו"כ מכפר גם למי שלא שב בתשובה מלבד מי שכופר או מויד, וחכמים סוברים שיו"כ מכפר רק למי שמתעורר בתשובה ואם נאמר שמיתת צדיקים מכפר כיו"כ א"כ אותו מחלוקת יהיה לגבי מיתת צדיקים שלפי חכמים מכפר רק למי ששב בתשובה ולפי רבי מכפר גם למי שלא

הרי הוא כאחיו וזה הפירוש בפסוק דבר אל אהרן אחיו, דבר אחד, תאמר לו שהוא כבר אחיו שנתכפר עונו ועוד דבר ואל יבא בכל עת אל הקודש.

(משנת דר' אלעזר)

ואהבת לרעך כמוך

ונסמך לזה פסוק בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך, ויש להבין הסמיכות, כיון שהתורה ציותה ואהבת לרעך כמוך צריך לבדוק הייטב עם מי להתחבר שלא יהי' מאינשי דלא מעלי כי אנו רואים שהתורה הקפידה על מין בשאינו מינו גם בצומח וגם בבהמות וק"ו באדם שלא יתקרב למין בשאינו מינו שח"ו יכול להכשילו בעבירות.

(להורות נתן)

ונטעתם כל עץ מאכל

דרשו חז"ל להביא עץ שטעם עזו ופריו שווה ואיזה, זה הפלפלים, יש לרמוז בזה על מי שמפלפל בדברי תורה כדי לחדש דרשות ודינים צריך לראות שיהיה הכל לאמיתה של תורה, וזהו שיהי' טעם עזו ופריו שווה שהתורה נקראת עץ חיים ולכן גם הפירות שדורש בסוגיא שלומד ומחדש ממנה יהיה שווה לעץ שהוא התורה, שיכוון לאמיתה של תורה.

(להורות נתן)

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא

במס' יבמות דף סה: דרשו כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, וכתב רש"י הק' שזה נלמד מהפסוק 'הוכח תוכיח' שתוכיח למי שמקבל ממך, וקשה הרי בפ' אלו מציאות דרשו מכאן שצריך להוכיח אפילו מאה פעמים. ועוד קשה הרי בכל מקום משמע שחטא הוא שוגג, וא"כ איך יוכיח את האיש אשר חטא בלא כוונה, ויש לפרש דהנה התוכחה יכולה להיות בשני אופנים, או שתאמר לו איזה עונש גדול בא על עבירה שעבר ואז אתה מביאה לתשובה מיראה שנהפך אז עבירות שעשה במזיד לשוגג, אבל אם אתה מוכיחו באופן שאתה מביאו לידי אהבת ה' אז יתפכו ודונתו למצוות, וא"כ מדובר באחד שבאמת עשה העבירה במזיד ולכן אמרה תורה הוכח תוכיח - אפילו מאה פעמים עד שתראה שחזרו בתשובה מתוך אהבת ה' ואז לא תשא עליו חטא לא ייחפך אצלו העבירות שעשה לשוגג אלא לזכויות - למצוות.

(פנינים יקרים)

דמיהם כס

סוף פרשת קדושים נגמר במילים דמיהם כס, וקשה הרי אין מסיימים בדבר לא טוב. וי"ל שבא התורה לרמוז בזה שיהי' לבני' שפע של רכוש רב ודמיהם הרבה וזהו דמיהם כס. (הרה"ק ר' יצחק מסקווירא)

והתקדשתם והייתם קדושים

חומרות רבות בנטילת ידיים ראו אצל הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע ושם לב שהגדולים שישבו לשולחנו התפלאו עליו שמחמיר כל כך דוקא במצוה זו, לכן פתח פיו והסביר להם, היות שאני מקבל הרבה מכתבים וכתבים עלי 'הרב הקדוש', והתפלאתי איך אפשר לכתוב על אדם שהוא קדוש, עד שנפל במוחי, שאחר שדרשו חז"ל והתקדשתם זה מים ראשונים והייתם קדושים זה מים אחרונים א"כ מי שנוהר בנטילת ידיים נקרא בחז"ל "קדוש" לכן לקחתי על עצמי שאחמיר בזה כדי שלא ישלחו בשקר אלה האומרים עלי הרב הקדוש.

ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא ונכרתו

בעיר פראג היה עשיר אחד שהיה רשע גמור ובעל תאוה, ואח"כ ירד מנסיון ונהפך עליו הלגלג, ויבא לפני הנודע ביהודא שיינתן לו מכתב המלצה שיוכל לאסוף כסף לעצמו כי הוא בעל משפחה גדולה ונכבדה, והנובי"ל לא יכל להשיב פניו ריקם, לקח דף וכתב עליו בזה"ל: המוכ"ז הוא מתושבי עירנו וראוי לעשות עמו "חסד של קדושים" וחתם שמו. כמוון בכל מקום שהחסד את המכתב נתנו לו ממון רב בכבוד, ופעם אחת הגיע למקום שדרו שם תלמידי הנובי"ל ותמהו בדבר הנובי"ל עד שהגיע אחד שהכיר אותו ואת מעשיו בעירו של הנובי"ל והסביר להם שהחסד שמוזכר בתורה בפרשת קדושים זה כוונת הנובי"ל דהיינו פירושו "חרפה" בפ' עריות, וזאת היתה כוונתו, וכן קיימו לו.

(אוצרות הצדיקים)

באותה שעה פנה הרבי ר' שמעלקא אל כל הנאספים באזרה לבל יעירו את הרב משנתו, ובעזרת השי"ת יתהפך הכל לטובה. שובו עתה לביתכם, אמר להם, ולמחר בלילה, בשבת קודש, בשעה זו כמו עתה, תשובו כולכם לכאן. איש בל יעדר.

לא הבינו הנאספים מדוע עליהם לשוב למחר. אבל כך עשו. למחרת בלילה, בליל שבת, הגיעו כל אותם אנשים לבית הרב. הרבי ר' שמעלקא סעד עמם סעודת שבת, השמייע בפניהם דברי תורה, ולקראת חצות הלילה פנה לעבר ידידו, הרב דיאנוב, ויקצוהו לאמור: 'הרב מיאנוב', יקום נא לברכת המזון נתעורר הרב דיאנוב באחת, ואמר אל הרבי ר' שמעלקא: כמדומה לי שישנתי הרבה.

ועד יום פטירתו לא ידע הרב דיאנוב, כי נרדם למשך יממה שלימה. ולא עוד, אלא שבטעותו כי רבה המשין להתפאר בפני כל בני עירו, כיצד זה כל העולם' הודו לבסוף לדבריו, וכולם עשו את יום השבת לפי חשבונו הוא.

ואם לא די בזאת, כל ימיו החזיק טובה לידידו מנוער, הרבי ר' שמעלקא, על שבתבונתו הרבה עמד לימינו לעזרו בכך, והצליח להטות את לבוטיהם של כל בני העיר אל האמת. לעשות את יום השבת כפי חשבונם.

באותה שעה אמר הרבי ר' שמעלקא, שנתקיימה ברב מיאנוב מה שאומרים בזמר 'מה ידידות' 'והשינה משובחת כדת נפש משיבת' כיון שישן הרב שינה משובחת, מעת לעת, שבה אליו דעתו ונפשו לעשות את השבת ככל בני ישראל, על אף שלא ידע מכך מאומה. אולם הזהיר את כולם, לבל יסיפו לדבר בענין זה כלל ועיקר.

(סיפורי חסידים)

התעורר בתשובה, והלכה כרבים, אבל במיתת רבי הכריזו לכבודו בפמליא של מעלה שאותו יום פטירת רבי יפסקו הלכה כמותו ולכן הכריזו כל מי שהיה באשכבתיה דרבי מזומן לעוה"ב אף שלא התעורר בתשובה כי כך פוסק רבינו הק' אבל בפטירת שאר צדיקים יכפרו רק למי ששב בתשובה כדברי חכמים שחלקו ביו"כ על רבנו הקדוש.

(רבי יצחק אלחנן מקובנא)

דבר אל אהרן אחיו ואל יבא בכל עת אל הקודש

יש להבין מדוע יש צורך לומר תיבת אחיו הרי זה ידוע לכולם, וכן יש לדייק על אות ו' ואל יבא הרי לא אמרו לו קודם לכן שום דבר א"כ מה ואו החיבור, וי"ל עפ"י הדרש על הפסוק ונקלה אחיו לעיניך לגבי עונש מלקות שאמרו חז"ל כיון שנקלה - שקיבל עונש מלקות הרי הוא כאחיו לכל דבר דהיינו שנמחל לו על חטאו, וא"כ כאן הרי היה קטרוג על אהרן בענין חטא העגל כמ"ש ובהארן התאנף ה' להשמידו - זה כליו בנים, ואמר משה ואתפלל גם בעד אהרן והועילה תפילתו למחצה, ועכשיו שנתכפר עונו ע"י שמתו בניו

גוף שבת

על כס הרבנות בשינאווא ישב אותה תקופה הרה"ק הרבי ר' שמעלקא זיע"א מניקלשבורג, שהיה ידידו של הרב דיאנוב. וכאשר שמע על הצרה שתקפתו, גמר בדעתו לעזור ולסייע לו לצאת ממנה.

עוד באותו שבוע, ביום חמישי, הגיע הרבי ר' שמעלקא ליאנוב, לביתו של ידידו, כשהוא אומר להתאכסן בביתו בשבת קודש. הרבי ר' שמעלקא ציוה על בני ביתו של הרב להתכונן לשבת קודש' [שחלה לחשבונו של הרב באותו יום], להכין סעודות שבת, ובעיקר להכין יין ישן, חזק וטוב.

הרבי ר' שמעלקא הלך יחד עם הרב לבית הטבילה, ולעת ערב הלכו שניהם לבית הכנסת להתפלל. בני העיר תמהו בראותם כן: האמנם גם הרבי ר' שמעלקא מודה לטעותו של הרב. אלא שאז הבחינו כי הרבי ר' שמעלקא מכבד את הרב לגשת לעמוד לתפילת 'קבלת שבת'; כפי חשבונו, ואילו הוא בעצמו, יחד עם כל בני העיר התפלל תפילה של חול.

כתום תפילת ה'שבת', צעד הרבי ר' שמעלקא עם ידידו הרב דיאנוב אל ביתו, לסעוד עמו את סעודת ה'שבת'. הם שוחחו ביניהם בדברי תורה לרוב, שרו זמירות, ואז לפתע, פנה הרבי ר' שמעלקא לידידו ואמר לו: כיון שזכית לנס כה גדול, מן הראוי שתערוך סעודת הודיה על הנס, לכבד את הקהל הקדוש בשתיית יין חזק וטוב.

הסכים עמו הרב, וכיבד את הנאספים ביין. אלא שהרבי ר' שמעלקא טען כי לא די בכך, ועליו לשותות עוד ועוד, ואף רמז לבני ביתו של הרב שישקו אותו מאותו יין ישן כמה וכמה כוסות, והרה שתה ושתה.

כעבור מספר רגעים נשטט ראשו של הרב על השולחן, ותרדמה חזקה נפלה עליו. כך ישן שינה עמוקה, למן ליל שישי, ועד ליל שבת, מבלי להתעורר.

מחייב לעתיד, ומה שכתוב בלשון רבים אבני צדק כי גם התורה נקראת אבן - לוחות האבן, וגם היצה"ר נקרא אבן, כמ"ש והסירותי את לב האבן מבשרכם, וצריך להאדם להפוך את היצה"ר לטוב כמו שדרשו חז"ל בכל לבבך בשני צדיך ביצה"ט וביצה"ר שתראה שיהיו שניהם אבני צדק.

(ויגד יעקב)

ואשה אל אחותה

חז"ל אמרו דכאשר יתנו הכוס לברך לעתיד ליעקב אבינו - יאמר שאינו ראוי לברך כי עליו אומר הכתוב ואשה אל אחותה לא תקח והוא עבר על זה, וקשה כי פסוק זה נאמר לכל ישראל ולמה אומר עלי אמר, ויש לומר דלכאורה הלשון המדויק בפסוק היה לומר ויאחותה לא אשה לא תקח, דהראשונה שלקח זה נקרא אשתו והשנייה נקראת אחות אשתו אלא הלשון הזה דוקא מדויק ביעקב שעבד כשביל רחל שהיא היתה עיקר עבודתו ועליה חשב ביום שנשא ולכן רימה אותו ונתן לו את אחותה קודם, ולכן נאמר ואשה אל אחותה כי קודם לקח את אחותה ע"י הרמאות ואח"כ לקח את

ויאמר אליו אדום לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך
הבית ישראל ז"ע אמר פעם בדרך צחות רמו שלא לעבור ברמוז אדום רק בירוק, ויאמר אליו אדום, לא – באדום לא לעבור, תעבור ב"י – ברמוז ירוק, פן בחרב אצא – ח"ו יכול לגרום חרב והרג.

(בספר גם אני אודך)

אחרי מות שני בני אהרן
כתב החת"ס שהיום ר"ח ניסן גרם להם למיתה כי אז היה יום הלידה שלהם והקב"ה ממלא שנותם מיום ליום.

(חת"ס בדרשות להנחה)

כתונת בד קודש
כתב החיד"א שבגד מפשתן ללא מין אחר יש בו תועלת גדולה לחיים ולמתים לגדולים ולקטנים שכל נפטר ל"ע שמלוכש בבגדי פשתן לבן אפילו אם נפטר בחו"ל כל קטיגור נעשה לו סניגור ובטוח שינצל מכל הדין, ולכן צויה ה' שהכהן גדול ייכנס לבית קדשי קדיש בבגד פשתן בלבד כי המלאכים מקנאים בו ויש חשש שיקטרגו עליו ולכן מלוכש בבגד פשתן.
(חסד לאברהם)

ולקח את שני השעירים
יש לדייק אחר שכבר כתוב לקחת שני שעירים מדוע חוזר כל פעם לומר שני שעירים ולא די לכתוב ולקח את השעירים אלא י"ל ש"לקח" פירושו בדברים וכמו שהיה אצל אליהו בהר הכרמל שהתווכח עם נביאי הבעל והאשרה ואמר אליהו לעשות מזבחות ולהקריב פרים ואז יראו למי ירד האש מן השמים, וכאשר רצו להקריב את הפר לנביאי הבעל לא רצה הפר ללכת בשום פנים ואופן וכולם דחפו אותו בכח ולא הצליחו עד שבא אליהו ואמר לפר לך עמהם פתח הפר את פיו ואמר לאליהו לעיני כל העם אני וחבירי יצאנו מפרה אחת תאומים וגדלנו במרעה אחד והפר האחד עלה לחלקו של מקום ושמו של ה' יתקדש על ידו ואני עליתי בחלק הבעל להקעים את בוראי, ולא רצה ללכת, אמר לו אליהו: פר, פר, אל תירא, לך עמהם ואל ימצאו עליה שכתש ששמו של הקב"ה מתקדש על יד הפר האחד כך יתקדש שמו של הקב"ה על ידך, ולכן כתיב כאן ולקח את שני השעירים שמן הסתם גם כאן לא ירצה הפר ללכת לעזאזל אזי הכהן יקחנו בדברים ויאמר לו שעל ידי שניכם יתקדש שמו של הקב"ה ויתכפר עוונות עמו בית ישראל.

(בני יששכר חודש תשרי מאמר ו')

שרשרת של זהב ברגלי הכהן
בוה"ק פ' אמור אמר ר' יצחק שלשלת מזהב ארוכה היה ברגלי הכהן בשעה שהיה נכנס, שאם ח"ו ימות שם יוכלו להוציא ע"י משיתת הרגל, ואין ידעו אם קרה לכהן גדול איהו דבר לא טוב? באתו לשון של הורית כאשר לא נהפך צבעו האדום ידעו שיש איהו סיבה לדבר, ואם נהפך ללבן ידעו שיצא בשלום מן קודש הקדשים, והקשה ר' אברהם פלאג'י בן רבי חיים איך נכנס בחבל זהב הרי אין קטיגור נעשה סניגור ותירצו, א, לא נעשה בשלשלת זהוב עבודה, ב, כיון שהוא ברגלו למטה הרי זה דרך ביוון ואין קפידא, ג, בתלב דק ברגלו לא חשוב לבוש, ולא אמרנו אין קטיגור נעשה סניגור.

הכרובים שעל הארון
בשעה שהיה הכהן נכנס לבית קדשי הקדשים היה שומע קול כנפי הכרובים שהיו מוזמרים ומשבחים לה' וידע שהוא בשמחה ויצא בשלום משם, וכן הכרובים היו נפתחים ושוככים על הארון ומוזמרים אחר שהכהן גמר תפילתו וידע הכהן שהיה עת רצון והמשיך אחר"כ תפילתו.

שפה יהי לפיו
הטעם שעשה חיווק למעיל – שפה יהי לפיו – שכיין שונכס לעבודה נכנס השטן לעכבו ואחזו בבית הצוואר לעכבו מתוך קנאה ולכן טבל הכהן אחר צאתו מקודש הקדשים אחר שהשטן נגע ^(במדרש תלפיות)

מדוע התפלל הכהן על הגשם דוקא
ויש לפרש דאיתא במס' תענית ז' אין הגשמים נעצין אלא בשביל מספרי לשון הרע ואיתא ביומא מ"ד שהקטורת מכפרת על לשון הרע ולכן אחר שכיפר הכהן על לשון הרע שהוא הגורם לעצירת גשמים התפלל שיהיה גשם בעולם.

דברי רבי יעקב עמדין על הכהן גדול – בסידורו
ממחרת יו"כ היה הכהן גדול הולך לצורף זהב והזמין טבלא של זהב ויחקוק עליו "אני פלוני כהן גדול בן פלוני כהן גדול שמשתי ככהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבודת מי ששכן שמו שם בשנת כך וכך ליצירה ומי שזיכני בעבודה זו הוא יזכה את בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה'. וכן כתב עוד שהרבה פעמים במוצאי יו"כ לא הגיע הכהן הגדול לביתו אלא אחר הצות הלילה מפני הדוחק רוב העם שאע"פ שהיו מתענים לא הלכו לבתיהם עד שנסקו את ידו של הכהן גדול וביום שאחריו עשה סעודה גדולה ומזמין לאוהביו וקרוביו ויו"ט היה עושה בצאתו בשלום מן הקודש.

ושלח ביד איש עתי המדברה
א. "עתי" היינו שהגיע זמנו למות באתו שנה, כי הנושא את השעיר לעזאזל כידוע לא הוציא שנתו וממילא היה בכל שנה שליח חדש שלקח את השעיר לעזאזל ורמו לכך, ושלח ביד איש ס"ת חדש כי כל שנה נפטר השליח.
ב. איש הבקי בדרכים ובמדבריות ורגילים ששולחים אותו בכל עת.

ג. איש המוכן ומוזמן משנה שעברה.

(תרגום יונתן)
ויש אומרים שהשליח התפלל אז שיאריך ימים ושנים ונתקבלה תפלתו, ולכן שלחו אותו גם בפעם אחרת שראו שכוחו גדול בתפלה שהתפלל על עצמו לבטל גזירת המות ממנו ולכן ראוי שיתפלל על עם ישראל שהקב"ה ימחה עוונות עמו בית ישראל כמו שנמחק השעיר לעזאזל שנעשה אברים אברים.

ד. איש שעינו אחת גדולה מהשניה וגבות עינו מכסות את פפעפיו בשערות הרבה ונראה כאילו צבע אותם ולא מסתכל ישר רק בעקמומיות

ה. איש שכל העיתים שוים לפניו ואינו חושש לא מגשם ולא משלג ולא משום עיכוב.

בשועת הכהן גדול
כשהיה הכהן גדול מזכיר את השם ג' פעמים השביעי ג' שבעות, א, שכל הקטרוגים על עם ישראל יעלו על ראש השעיר, ב, שהשעיר יוכל לסבול אותם עליו כל העוונות, ג, שיוכל האיש עתי לסבול לישא את השעיר עליו כי לא היה יכול ללכת על רגליו מפני כובד העבירות והיה האיש עתי צריך לישא את השעיר על כתפו.

(ש"ך על התורה)

בזאת יבא אהרן אל הקודש
במדרש איתא: "בזאת" – בזכות התורה שנקרא זאת שנאמר וזאת התורה, ובזכות מילה שנאמר ואת בריתי, ובזכות שבת שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת עכ"ל:

ונראה לפרש דהנה איתא דביאה ריקנית להיכל ולקודש קדשים נאסר לכהנים, והפירוש לעינינו ביאה שהיא ריקה מכל הכנה דקדושה ואינה בבחינת 'גילו ברעדה' לפני כניסתו למקום קדוש כזה להיכל או לקודש הקדשים זה חמור מאוד כי צריך הכנה דרבה להיות ראוי להכנס למקום המקודש ביותר,

והנה הפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה הוא הכנה לאותו היום בלבד (יו"ט), אבל קדושה כזאת ביו"כ צריך הכנה ימים רבים קודם ליו"כ, ועל זה אמר המדרש 'בזאת' יבא אהרן אל הקודש בזכות לימוד התורה ושמירת הברית ושמירת ש"ק של כל השנה הם הכנה לקדושה הראויה למקום זה ביום זה ובזכות זה יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר ואיל לעולה להיות מליץ יושר על כלל ישראל ושיתקבלו תפילותיו לרצון לפני אדון כל לכפר על בני ישראל.

(בעל שבט הלוי זצ"ל)

ולפני הכפורת יזה שבע פעמים
ענין ההזאות אחת למעלה ושבע למטה, תפקידו של הכהן הגדול ביום הכיפורים הוא להמליץ על כנסת ישראל, ולעורר רחמי השי"ת, והנה זה לעומת זה עשה אלוקים, ר"ת "עזאזל" (זה ענין השעיר לעזאזל) הקדושה מול היצה"ר כמ"ש כל הגדול

מחבירו יצרו גדול הימנו, ואיתא בחז"ל שבע שמות יש לו ליצר הרע שהם שבע כוחות הטומאה, ולעומת זה כח הטוב הוא מאוחד באחד בלבד, זה הכח אלוקי ממעל, ומה יעשה האדם ולא יחטא אם רק כוח א' של קדושה מושך אותו למעלה וז' כוחות של היצה"ר מושכים אותו למטה, וזה היה המליץ טוב על ישראל בהזאות הכהן גדול אחת למעלה ושבע למטה ברומזו על הנ"ל.

והנה יש פלא על משה רבינו שהיה תמיד מליץ טוב על ישראל ואמר להם 'ממרים הייתם עם ה', אלא זה גם המלצת טוב שאפילו שהיו ממרים, היו 'עם ה' ולא אמר ממרים הייתם 'את ה',

כי עם ישראל אפילו כשחוטאים נשבר לבם בקרבם שנשכלו בחטא, כמ"ש 'אבינו מלכנו חטאנו לפניך' ומתחרטים וכואבים את חטאם, וזה מרומז כאן בתבנת "זה" בתחילה ובסוף יש את השם י-ה ובאמצע הוא ז' המרמז על ז' כוחות הטומאה שמפתים לעבירה,

וזה השוכן אתם בתוך טומאותם אפילו כשנכשלים והם בתוך טומאותם אע"פ כ"קב"ה שוכן אתם בקרב לבכם.

(אלשיך הק' וס' אלופי יהודה)

כי ביום הזה יכפר עליכם
מבואר ברבותינו ז"ל שעשיית תשובה היא כעין תנינת צדקה, וכמו שמוטל על כל אדם לתת מעשר מכל מה שיש לו ותשעה חלקים נשארים אצלו, כן בתשובה, האדם הרוצה לחזור בתשובה ואין בו כח לשוב על כל חטאיו, אז מוטל עליו לשוב על חלק עשירי ממה שצריך ותשעה חלקים יעזרו לו מן השמים, אבל קודם כל צריך הוא להתחיל בחלק האחד שלו.

וזה מרומז כאן בכתוב, רבינו רבי שאול בראך זצ"ל הרים ידיו למעלה והתחיל למנות באצבעותיו בקול את מספר המילים, כי, ביום, הזה, יכפר, עליכם, לטהר, אתכם, מכל, חטאתיכם, הם תשעה תיבות אלו הט' מן השמים יעזרו לכם, אבל 'לפני ה' לפני שיטהרו אתכם מן השמים, 'טהרו' אתם בעצמכם תעשו תשובה על חלק א', ואז הבא ליטהר מסייעים אותו (הרב מקאשוי)

דבר אל אהרן אחיך
נראה לפרש דהתורה הקדושה מלמדת לאנשים המוכיחים לב"א, שלא יוכיחו לאנשים לצים וריקנים אשר בוודאי אין דבריהם נכנסים כלל באזניהם, כמו שאמר הכתוב אל תוכח לץ, רק לאנשים המקשיבים לקול תוכחה ומוסר, ורוצה בתשובה, אליהם יגיד דרכי התשובה, וזהו דבר אל אהרן אחיך ר"ל שהוא אחיך ורוצה במעשים טובים ויקבל תוכחה ממך.

(נועם אלימלך)

ועל פי זה אפשר לפרש הפסוק "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך" (משלי ט, ח) אל תוכיח אדם באמרך עליו שהוא לץ, אלא אמור לו כמה חכם הינך ולא יאה לך כדברים האלה, וכך יאהבך.

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוקים
איתא בתורת כהנים כי קדוש אני לומר אם מקדשים אתם עצמכם מעלה אני עליכם כאילו קדשתם אותי ואם אין אתם מקדשים עצמכם מעלה אני עליכם כאילו לא קדשתם אותי.

ויש להבין אמרי קודש אלו שכביכול הקב"ה קדוש ע"י קדושת ישראל, ונראה לפרש ע"פ דברי חז"ל בנמרא (סוטה די) אחרי ה"א תלכו ובו תדבקו וכי אפשר להם להתדבק בקב"ה, אלא הלוך אחר מדותיו, אדם מלביש רומים אף אתה וכו' מה הוא רחום אף אתה תהא רחום, ועוד ועוד..

נמצא לפי הנ"ל שמדת החסד ומדת הרחמים של הקב"ה נמצא בעולם הזה ועל ידי זה שהאדם גומל חסדים בעצמו הוא ממשך ומרבה את מדת החסד העליון, ועל ידי שהאדם מאריך אף לאחרים ע"י אף הוא מרבה את מדת הארך אפים העליון של השי"ת כביכול.

וזה החסד בדברי התורה כהנים אם מקדשים אתם עצמכם על ידי מחשבה דיבור ומעשה שמתדבקים בדרכי ה' והולכים בדרכיו ע"י מרבה ומגדיל כביכול את הקדושה העליונה קדושת אין סוף ב"ה ומקיים בעצמו והייתם קדושים ועי"ז כי קדוש אני ה'.

(בעל שבט הלוי זצ"ל)